

ACC. N:R M. 8533: 47-164.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Ellida Ohlsson
 Härad: Vimmerby Adress: nr. 5, Svanstorp, Skurup
 Socken: _____ Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1942. Född år 1889 i Skurup

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Den allmogens liv på 1800-talet.

IIe Åren 1846 - 1885 - 1895 i Nummer 24 (Kistning)

Om Per Truls & Anna Andersdotterns rigset bet jag intet, men
 villos, liksom begreppningar, som gillas för stäket i gamla
 & man vilde säga "gilles-laved". Föreningen var själsfulla.
 Det var tillfällen då man värdesatte dem som kunde stå stalla
 till med dem efter maten, gästernas antal & antalet gillesdagar
 efter vidlyftigheten sedd från den tidens synpunkt. I gillesgårn
 smyg i ändens de gästerna efter föreningens mängd & kvalitet &
 den patrigare hade en hel del tidigt i denna form att vänta
 från det gärdställe var medlemmar föjdes med. Vid villos
 var det stora brudsången köjle = uppbyggningar med "fjä-
 dyren som skulle beundras där den stora till beskildade,
 samt antalet kistor med vinstlagda kläder som bruden
 skulle förs med sig till det nya hemmet. Det framträdde med stort
 bet att en brud kunde ha vad hon kunde inte bli betrönde
 av dubben sång kläder, sång i gång limme & även gång kläder, söka
 den järdig nytt. I detta speciella jakt var det helt naturligt
 intet i största laget, då det galdede omäfflek, men man gjorde

det bästa förhållandena medgas i binn, vadmal, dyner, kläder
i dräktstilla saknades ej ären om stygmodem var angelägen
att behålla det mesta för egen del.

ett par fins men fattiga mansellen (= fätre fruntimmer)
på Östgr skaffade sig på den tiden lite förtjänat genom att
stjupa vittorserna så fanns bland Anna A- och Piltöring be-
ty ett "blå" (= stor blåt ~~att~~ används i kunden) en tyll med
rocheré borden; kornet i ranta (fins ära) samt bezer
ett rika som den stickade tröjans kant samt viss "kajike-
nesda". En ring, som kallats för "mor Per Terts ringelring"
men som ej förtedde någon likhet med en ringelring då
det var 3 cm mellan spetsarna i övre sidan där en stor
isot "sten" av glas var infattad, för nämner det var en fö-
gyllet silver i försedd med upptänkta ornament, inlet näm-
alla ästee fanns, men en särskild lister berättad av Anna
P.T. o själs må anföras P.T hade vid ett besök; hennes
vara smustat åt sig hennes "syning" (fingerring användes
ej av de gamla) i Torgit den med sig till Ustred dit man då

vändes för affärer i efter detta mitt bröpt ringen men tog
mättet så dugligt att den förtros alldeles för stor för henne små
jungfru. Somma ringe förkomst i utseende är g. något som
den till vanligheten bland den ängstade befolkningsskikt
men det är ett faktum som är obstrukt med verkligt utseende över
Stämmande Anne st. rydde som alla andra blivande bruden
in till kommande makes "brudgumms skjorta" är sitt fasta
läs - läst. Den har skrivits in i så den tid att jag min
den. Den var ganska originell då den förtros de allmänt
brutliga översydda rykte ringar i storkringar i utse
mellan saka led i brudstygn i brage ivalstycker i lin-
ningar, även hade ett brudstygn bruden i sitt i bröstet där
bröstlock saknades i det i stället jäms om utfyllnad är
hälsom i sprundets medre anda. Detta brudstygn bruden
upptog en stor del av bröstet. Texten var inramad med en
röd bård med ett slaga barnliknande utskorning upptill
Inom ramen å ömse sidor om sprundet stod med
orden om pastade Per - het - jag. Tröls - het - ja - min P.S.

Det ska ju tre rader, var sprängligt att fylka, undantaget från
P.T.S. många gånger var byggemanns skjortor gjorda för att
sist bli egarna "jora-skjorta"

Li skulle P.T. ha "byggemanns kassor". De stichades en
fint vitt ullgarn, långa med "korsbåns-stad-integ-
ning" för strumpbanden, som också hörde till. Paktien
var en rad aviga maskor uppifrån i ner 5 i sidorna
mönster av aviga maskor - "krossor = kross-krossor"
Uålen var smhål eller lapphål som både var föregång-
are till Finghålen som mer allmänt kom i bruk på 1850-talet.
Ett par väntar från samma tid, som bär P.T.'s namn &
äntaler; därför kanske till två gåvor som var mönster-
stichade korta fingerväntar; grön i svart, kammet
med korsstygga i vitt. Mönstret & stichningen var det väl
brukliga med raka stolpar igenom hela väntans längd av
svart garn i de bredare gröna fjälfen delade; triangeln me-
delst raka & sneda svarta ränder, samt handleder ett snett
mönster med svart i grön. Svart i vitt var vanligt för

framtimmens väntan. I det här nämnda fallet var det det sydda
infallet som var det oväntade i som visade att det kunde samband med
gifterns mål. Glädeman kan efter allt att döma förallt haft stor
betydelse vid bröllet i det kommer från även i en förmanade skild-
ring från annan plats i annan miljö.

Något skrock, out eller gott omor i samband med P.T. 1 & 2 & 3
bröllet känner jag g. Till när nog gifte man sig innan Päck
di man aldrig tog ut lysning så rent ett bröllet skulle kunna
att stå: "knarsokorna" = tiden mellan påsk i pingst, di blev
det bröte i bnan i äktenskapet. Detta bröte var iakttagits in
i senare tid. De var emellertid gifte redan i man något om
fordoman i samband med gifterns mål må ansåas.

Man fick inte själv ry på sin brudklänning eller blida
sig till brud, det skulle betyda tråkighet i äktenskapet,
så många stygar man tog så många tinar.

Om man vid perering satte först plaggat dröjde det lika
många år som nyp man tog innan den blev gift man perer-
de på. Lydde man på sig blev man aldrig gift. Spillede

man på sig ved Trøst e. d. fick man en mycket ordentlig man, "när
man själv drog det väta på sig kom ej mannen att stå där sig"
i Trøstom, sade man. Hög man över rymmen: "trädde över fejoleen"
blev man ej gift det året. När de unga triffade på en timas
nyckelben vid bordet när man åt krusbitt brukade man dröja
om det, den som fick berättan när benet gick ut blev först gift
När man var två år vilda seken kände det lätt om man ej
var påpasslig att en ögla bildades, man kunde också säga
på det att bildas ögla på dens ända av lekanet som ej såg upp
då fick denne vaggan ett hår om det var en två som tåk;
ändan, i man var i regel på sin vakt. Den som ej såg att före
mål kom kede framför sig, sades vara "gymtebling".

Beträffande brudsången må anföras en lek. När man vid
bordet triffade på hela pepparkorn s. o. när man åt sylt, brukade
man säga ett pepparkorn i nyppan i påga någon i
sällskapet: "Huru hög vill du ha den brudsången?" i så bläm
ma tita om pepparkornet så att det flög uppåt. Hade då den till-
pågade varit tee: Upp till loftet i pepparkornet job nästan

resten blev det skrottat av det.

Så flyttade då Anne Andersdotter år 1846 in i det lilla kon-
met på Kiskög, där Per Turlson redan året förut flyttat in med
sitt lilla bokhus i kon i. i. n. det samma och kallat för "Mor-
Pär Tröls" för tecken nu motsvarade på den tiden för-
i våra dagar i hade intet med missduska. st. g. n.

När det dröjde mer än två år innan det kom barn i huset så
att man hade ett sprime - år i ett väve - år i ett ansögo i sin
ordning, men ej så när en födsel påskyndade giftermålet så
att man blev "vigd vid sangastolken eller sängaffilen" - förtida.
ej heller gick det så tygt istad när ett nytt barn kom i akter-
skapet innan det föra flytt et. i. n. de pådes att "man gick
lappa prästens byxor, men det var i tid som jag vet endast va-
rit ett skämtsamt talesätt om det haft några motsvarighet
i verklig lutan i äldre tid är g. g. att säga.

Per Turlson föddes en fjörde juledag måndag 1848 o. att han
skulle künstras till Hanna var en given sak. För Warnor fanns
i alla generationer i alla grenar av P. T. o. släkt o. han var född

kan betas Klara i mammas stäkt skulle först kallas upp. Den kan
också Klara namnet förtäras i samma omfästning för den äldsta
i alla led in i våra dagar fast det blivit ändrat till Karin,
någon manlig motsvarighet kan däremot ej förutsettas och
släkten i Jondberga uppehåller intima förbindelse stället ut
det som som system i en familj hela släkten även den efterföljande
de generationer, Tydligt detta blev det ändå Pers P. T. o styman som
kom ett bra godmor åt den lilla förstföddade i även kan kallas
Klara Hon hade låtit göra ett dussin stora tunga matchkeder
av silvare i åt alla de barn hon fick till dopet gas hon en
silversked med namnet ingravert, den lades i ryggen hos
barnet i både säker någon betydelse som lycksbringare.

Den finns nu i min ägo i kan H. P. D ingravert i släktets bok-
sida. Man skulle ej gärna upp en person som sörj eller
armess hade ett deligt lidit ej heller vilde man den tide jadda
di det troddes att något kunde ävas även från dessa.
Alldeles fastställt är det inte att man skulle jadda åt barnen
hos dem som oro lite mera skons misst välsetruade än

frälldrarna själva, dels med tanke på födderans skyldighet
mot barnen, i dels för föddergärens skull, om större eller mindre
peng eller ymning summa, klädesplagg m.m. sine första "riktiga"
kläder" skulle barnet ha en "go-mor" annars var det inte mycket
besvär. Den som man stift födder till ansågs man o ansåg man sig
ha lite del i i den tid då man vid dopet skulle vara för
barnet. När barnet var döpt skulle det vara i dopkläderna
det bidrade gott. Som gille betraktas kunde barnet till den
som man kan förning till men "ströketen" var helt berett på
frälldrarnas ställning, de rikas barnen var vidlyftiga till
ställen, de fattigas i enklare laget. När man skulle ta bort
till präst eller kyrka för att få "konstrad gyltten" Frys i regel
med en "dudd" = en kakebit som fuggats med något socker
ö uppmyntats med satser ö konstituts in i fem lapp. Blev
barnet oroligt stred gudmor undan först i sin egen mening för
att få den slutlig ö uppmyntad i radan; barnets att säga på
men under själva akten gick den lilla gäma skriva, de gick
som god sängrost, en kyrka kunde tänkas bli klädsare i regel

dyptes barnen redan då de var 1:4 en vecka gamla (senare, ja
1870-80-talens läromet, dyptes de ofta först sedan de blivit större).
Man var i äldre tid vanligen att få kristna det. Var barnet
sorgfjick det tillfälligtvis vid dop, en gammal berättelse från
När kommet frugens som dopföreläsare: när barnet krygat till
kän det dopas i kyrkan. Mannen skulle liksom hemligt till barnet dypta
att man ständigt skulle bli vid liv.

Efter var till gick under "i kyrkan" för barnet i regel
följdes barn av barnets gudmor. De offerades, åtminstone
till: Perning, "kyrkan gångs kringan" en pärla i den färdig
bössa, en urskold ströcke, som hade sin plats intill kyrko-
gångspallen. Efter kyrkans belysning i kyrkans gudstjänst och under
gille kyrkan gångs gille.

Glän för anmärkas att om det var en ogift kvinna som
skulle kyrkas tagas fick hon gå "den skatte vejen" d. v. s. först
in för vittnen till kyrkan (skrift); sakristian i sin kamrad
av prästen. Det var "kän" att följa en till "kyrkan" just där-
för, men man var sig kyrkans tagningen för tomgen i fick i visten

inte bland folk för än man var byskotagen, att ligga
innom kärken, var en fröjdesställning, man var ansedd
för oren i saken, för att för andra på något sätt. & man såg
mycket snett på de första som först slutade med byskotag-
ning & ändå fått vistades bland folk.
Något för och så nämner om barnets första plagg. De första
inte bara är mycket tyg utan är gammalt stilet & detta gjor-
dast därför att detta var mycket en det nye utan påminst
därpå att man trodde att barnet då skulle komma att
slita mindre lätt på sina kläder under sitt jorcelin
och samma orsak stökades och så barnets första strumpor
är uppvärdt gam. Man kan ofta förstå sig över att de
gamla barnplagg som till väntades kan finnas kvar på
aldre tiden är så stora & det förstås om om barnen skulle
ha varit jättebabyer, men jag kan inte gamla förklara att det
inte varit de första plaggen, dessas material var varit så stort
stilet att det helt gått åt & de kan g varit värda att ha vara
på. Jag kan sett fragment av sådana plagg just på denna

På!

Na i de ha varit viktigt nätt: förhållande till material
Tora på detta kan varit allmän även om man ej ännu var starkare
det därefter 1848 kom det en son Tiu Per Trolle i han döptes
Tiu Anders efter sin morfar Det var visserligen sed att man
ej skulle kalla upp den som barde namn, som namnet var
men P.T. är den som tåk vidant för något i den gamle boken
före i därefter. I detta sammanhang vil jag även nämna
något om "barlejan" När M. kom till världen var det
red att grannkoninerna tistade i hjälpte Tiu bid vid
fälossningen som ju skulle ske i sittande ställning, som en-
nars med vad som betrodde i hemmet, varifrån i de
andra barnen unge utlöskades, för att så länge som möjligt
efter nästan Tiu de vns vuxna, ja behålla Toru på stanken
som förmedlare eller bland koninerna - barnmorskan som
hittade de små i toru morsor. När barnet var jät lågde
grannkoninerna, i sina egna hem, Tiu en kraftig bälling
av ägg i mjölke m. fl. Gortylön da i regioner i så gick man
med "barleja" Tiu barnsängskoninerna som hon skulle staka sig på

I senare tid, nästan in till sekelskiftet, sedan burligens rätt
sammansättning blivit bra soppa kunnat bestå av sept
soppa i äron plattan.

Det var också vid dessa tillfällen de bättre lottade kunde
visa sina goda vider, göra besök i arsti av sina barnplogg
åt de fattiga som intet hade barn
Jag nämnde att ^{komman} fästet rittande Wada fästos ringa
satt kormen i den mellan två stolar. Efter detta kan man
älska beämningarna jämmerstol för lärnstol, men den kan
älska kallats gymnast-stol, men jag vet inte riktigt om
god modern skulle sätta sig i den med barnet för eller ofta
dop akter. Att kormen kunde sitta barnet i liggande ställning
ingick inte i medvetandet, förändret av barn kallades
älska att "resa till Tyskland", ö denna resa försetts
rittande in mot slutet av 1880-talet.

Barnsängs fetter med dödlig utgång var mycket vanlig
vid denna tid i man måste försöka sig över de många
men där små barn för styvare av denna anledning.

I detta sammanhang kan nämnas att vi en kvinnas giftern
förlöst utan en denna anledning dött i barnsäng. brukade
man sätta en kristan med den döda i ingården. Den kyr-
kogården, där det var allmänhet att kvinnan förlöstes just
vid intäcket i det vigda området.

Efter några år kom i P.T. o. hem ännu en flicka som kom
att heta Elsa, uppkallad efter någon död anförant.

Det kan ju förfalla egen domligt att ej gräsa kom att heta
Truls o. unga som man var att kalla upp de gamla, men det
var det regel att det första barnet skulle kallas upp efter fa-
derens släkt i det blev ju här en flicka, o. det andra, som här
blev pojken, efter moderns. För övrigt var det nog just då
en tids period där namnet Truls kommit ut bruk, ty
det var även i äldre tider funnits perioder där vissa namn
hivits vid i kalla områdena = "gammeldis" eller för-
ändrats o. s. Elsa - Else - Else, Lissela - Lissa - Cecilia.
Anna - Anne - Anne m. fl.

På Truls ikenodes just de visst inte hade något överflöd

ändå inte till de omna, de voro en arbetat folk i "vår årtusen".
Sambtidigt med den s. k. försäkringsjorden köpte Turel Svan-
son i hans hustru Karna ett intill denna liggande jordstycke
av samma egare Anders Andersson det var $\frac{3}{160}$ mtl = $\frac{1}{2}$ Teld n: 24
föresumman 300 rd. som samtidigt transporterades på P. T.
år 1845 Denne A. A. hade köpt av en Helge Svensson
år 1846 köpte P. T. i hans hustru av Jöns Persson n: 24
 $\frac{3}{160}$ mtl = $\frac{3}{4}$ Teld för 222 rd 10 sk 8 umst.
år 1853 köpte han $\frac{1}{40}$ mtl = 2 Teld av Nils Jönsson n: 24 för
500 rd.

Detta var ströket som deras egendom de första åren som
också blev de lugnaste i lyckligaste i dessa människors liv,
de komman rysslade med hemmets gromät i spannen till
pånmande för västen, i mornen arbetade på ut satta sitt
lilla ställe under kalben. Han hade verkligen fått god insikt
här under de sista åren i Jönköping, där det då jagade
att myndighetsarbete en stund varit under Havel Anders.
Kalkens tid ofta kom bland bränderna, trögälden, drögliga

fåhållande: allt i ett bättre bruk av jorden samt en andlig upp-
lyskning, kärmtöcker och kans tid där.

P.T. hade allt efter som han kom att förvisa någon jordbit
Stundiken i de Telrike öppna diken, i de större solopp-
dikens rymliga diken av större stens vatten på kant i
andra som till över. Det var ett besökande i omsorgfullt i
unga arbete ditte, men på han också dessa diken bestått
frugers delvis är. Enklare i fortare att ästadkomme som
de häns i hans löpande stängarna, även de trösta diken
men mindre sug diken av småsten med jord på fylld nod.

Han måglade jorden i skotte den så väl som det gick
för sig med de redskap som de fanns, hemgjord plog
med jämlikis arder med båna samt två häns i två-
trunda. Väst hade han sjätt. Han var här sin egen i
sin från fräget under yrdet i det var det han stävat efter.
Men P.T. ansågs för ett minster i rätt lock i det så gällde spå-
nad, ordnings sinne, biddbering i byggd eller rätt i
slätt tillredning av rågnjalsgröt. I det stora jullet ansåg han

sjöts att järnhälet endast bestod i att hon tog salt i gästerna
i last den berke. Det kan ju ge en föreställning om hur det
kunde vara med kokkonsten i andra husmans hem, då
man faktiskt lärde sig äta mjölkgröt hos mr P.T. som
måste lära ut ovan nämnda konst.

Eller var även säker att första elden på landem i höll sig
för god att springa i husen med en elden stänktes vilhet där
när grannkonsten gjorde med påföljd att hon ofta kom
till P.T.'s med sin eldskoppa för att låsa eld (man sade
inte några ord förstän det aldrig kom i fråga att lämna
tillbaka) Eller fick de några torskglädder med lite urke
över som hon skyrade honom med i lada bland något
litt färgt tränsle i bläste på för att åter på eld i sin
eldstad. Det ansågs ofta vid jag tycker mig först som
slut att ej kunna hålla den första elden.

År 1851 dog mr P.T.'s söder Andrus Jeppson i där
med Frjans våra tiden för dem i de kommit att räcka
i minst sju år fram i tiden i ännu längre om man

skall räkna med den tid de behöfde att återkänna sig om
de någon sin helt nybete med det.

Mellan men P. T. s fader o stygsmiden jamms ett inbrö-
des Testamente där alla lös egendom skulle tillfalla den
ästa lesande men den fasta egendomen, tre små ställen
i Örsjö, Skunung 1:12 (Dalaled), Hyltebuga (där morse jamms)
skulle när den riste ut makarna utidigt delas ut till
varna. Mamma lög tydligen på sin dödso bidd när detta
Testamente upprättades o det var tydligt vem som skulle lesa
efter o det var helt för den blivande änkans. Men det kom till
att den And Yngsorn dött o br uppteckning förättades upp
Togo hemmans delarna till aldeles för lög värdet
Tydligen var jordvärdet just vid denna tid stigit
ansvärt men Taxerings värdet som lades till grund o
fölgt med, blott 1850-talet komde en liten egendom stiga
i på 1500 rd till över 2000 rd.

Efter denna händelse följde ett räknespel som kom att för-
sätta i flera år.